

16.02.—14.04.2019

Lina
Siib

PARADIISI POLIITIKA

Kuraator: Taru Elfving

TALINNA KUNSTIHOONE
TALLIN ART HALL

KURAATORI EESSÕNA

Poliitika teenib üksnes eesmärki jõuda lõpuks paradiisi. Siiski kujundab poliitika ka kõige metsikuimad kujutelmi paradiisi olemusest. Kujutlus paradiisist võib küll esmapilgul tunduda isiklik, kuid tegelikkus on läbi põimunud kollektiivselt kogetud ajaloo ja segregeerivate sotsiaalsete, kultuuriliste ning majanduslike jõududega. Liina Siibi näitus püüab kaevuda sellesse lõpmatusse unistuste ja ideaalide võrgustikku, mis tänapäeva painab.

Siibi teosed pööravad teravdatud tähelepanu väiksematele narratiividele, mis tavaliselt jäävad tähelepanumajanduse või kiire elutempo varju. Läbi lugusid ja tegelasi talletavate prismade heidetakse valgust nihkuvatele ühiskondlikele väärtustele ja püsivatele soopõhistele kujutelmadele, mis ilmnevad nii õudusjuttudes, teaduslikes märkides, spirituaalsetes uskumustes, õigussüsteemis, esoteerilises majanduses kui ka mujal. Nii uusi kui ka vanu töid koondav näitus vahendab põlvkondade dialoogi üksikelude ning privileegide ja võimu keeruka soopõhise ajalooga.

Viimasel ajal on Liina Siib vaadelnud käimasoleva majandusrände piirkondlikku mõõdet Soomes töötavate eesti naiste pilgu kaudu. Tallinna kunstihoones saavad kokku tema kolm aastat väldanud uurimistöö tulemused ning ülestähendused Helsingist ja Võrust. Installatsioon “Linnasümfoonia III e-moll” ja värske videoteos “Tule ja mine ” võimaldavad väljarändajaid ning naasjaid ajendavaid lootusi ja tegelikkust mitmetahuliselt mõtestada, kuid toovad esile ka uusi sotsiaalseid seoseid.

See nüüdisaegne isiklike lugude, soovide ja tegelikkuse polüfoonia peegeldub uutes installatsioonides, mis keskenduvad traagilise saatusega, normist kõrvale kalduvatele ajaloolistele ning mütoloogilistele naistegelaskujudele. Inspiratsiooni on ammutatud nii ühe rokokooprintsessi saatusest kui ka artiklitest 1920. aastate nõid-petturite salga kohta ja rahvapärимusest pealtnäha ingellikest, kuid sisimas pahatahtlikest kurivaimudest. Kõik need lood on aga läbi imbunud seisuse, jõukuse ja ihade hierarhiast.

Siibi uued teosed on ruumi, hääle ja tähenduse hõivamise poliitilise ning harjumusliku segunemise pikaajalise kunstilise uurimistöö jätk. Näitus on üles ehitatud sotsiaalse realismi ja kunstniku performatiivse narratiivi vastasmõjudele. Kogu loometee vältel on Liina Siib püüdnud siluda ja hoomatavamaks teha fakti ja fiktsiooni hägust piiri, mis tänapäevases tõejärgses kultuuris end üha enam tunda annab. Tema teosed toovad esile eeldustel põhinevad tõesed ja mitmetasandilised konstruktsioonid ning tõlgendused, mis neid alal hoiavad. Küll aga ei lasku need populistlikku relativismi, vaid kutsuvad kriitilise pilguga vaatama võimu erinevaid sotsiaalseid taustmehhanisme, mis näiliselt tähtsusetutes igapäevaelu tahkudes varjatult meie käike mõjutavad.

Teoses “Naine võtab vähe ruumi” (2007–) täiendavad dokumentaal-fotograafiat pealkirjas leiduvad vihjed töö narratiivsele kontekstile,

suunates pilgu ühiskondlikele väärtustele ja normidele, mis piltidel kujutatud isikutele laienevad. Pseudoajaloolised draamalavastused, nagu karnevalilikud ennustuskaardid teoses “Seanss” (1998/2002), flirdivad sotsiaalse alateadvusega, kus põrkuvad subjektiivsed ja kollektiivsed ulmad. Pooside silmanähtavalt ülepaisutatud teatraalsus ja kaheldav autentsus annavad aga tunnistust sügavalt juurdunud soopõhisest töö, hoole ja ihade süsteemist. Arusaam sellest, kes või mis maailma keerlema paneb, avaldab mõju igapäevastele inimeste võimusuhetele ja ka vastupidi.

Kombineerides oma valvsa fotograafisilma mängulise jutuvestmisoskusega, loob Siib vaimukaid ja kaasakiskuvaid, kuid teravaid vastasnarratiive, mis peegeldavad vaataja enda eelarvamusi ja unistusi, seda küll veidi moonutatult. Viimase kolme aastakümne vältel loodud teostes edastub, kuidas korduma kippuvate probleemide erinevast esitlemisest saab väärtuslik kapital. Ka muutused kunstilises käsitluses, meetoodikas ja materjalikasutuses resoneeruvad muutustega ühiskonnas ja visuaalkultuuris, mis ei järgi lineaarse progressi ideaali, vaid pigem hüppavad ühest punktist teise.

Äsja nimetatud fenomeni näitlikustab ka fiktiivne filmiplakat “Oblivion Bugs” (sarjast “Movie Posters”, 2001), mis koos 1986. aastal Kiievis tehtud fotodega näituse sisse juhatab. Selle näituse jaoks taasloodud installatsioon “Alienus”, mida esimest korda eksponeeriti kunstihoones 1995. aastal näitusel “Biotoopia”, kutsub aga nägema kaugemale ülelihtsustatud teaduslikust keelekasutusest, mis defineerib nii meie hegemoonilist arusaama bioloogilisest soost kui ka kõikuvaid väljavaateid ja hirme seoses inimese evolutsiooniga. Siibi teosed julgustavad siinkohal peatuma ja andma uue hinnangu mateeria ning tähenduse mõõtmise protsessis toimunud (või mitte toimunud?) muutustele. Siiski, nii nagu seisavad skulptuuri “Nemad” (1996/2019) uusversiooni kaks viirastuslikku figuuri pahaendelises vaikuses, keelduvad ka näituse ülejäänud teosed pakkumast konkreetseid asitõendeid asjaolust, et standardid on ka päriselt nihkumas.

Liina Siibi tööd rõhutavad endiselt nii mineviku kui ka oleviku tõlgenduste ja taaslavastuste ebaadekvaatsust ning üleliigsust. Olgu see geopoliitiline ajalugu ja selle kestev ümberkirjutamine, ksenofoobia ja kolonialismi tagajärgede jäljed rahvuslikes narratiivides ning folklooris, naistele määratud ja nende omaks võetud koht iidsetes ning kestvates müütides, ajaloolised draamad ja karistusregistrid, tänapäevane elukorraldus linnas – need kõik on segatud lakkamatusse ümbermõtestamise protsessi, mis kujundab kõikvõimalikke ettekujutusi tulevikust ja paradiisist.

Taru Elfving

Kiiev aprill 1986

Kiiev aprill 1986

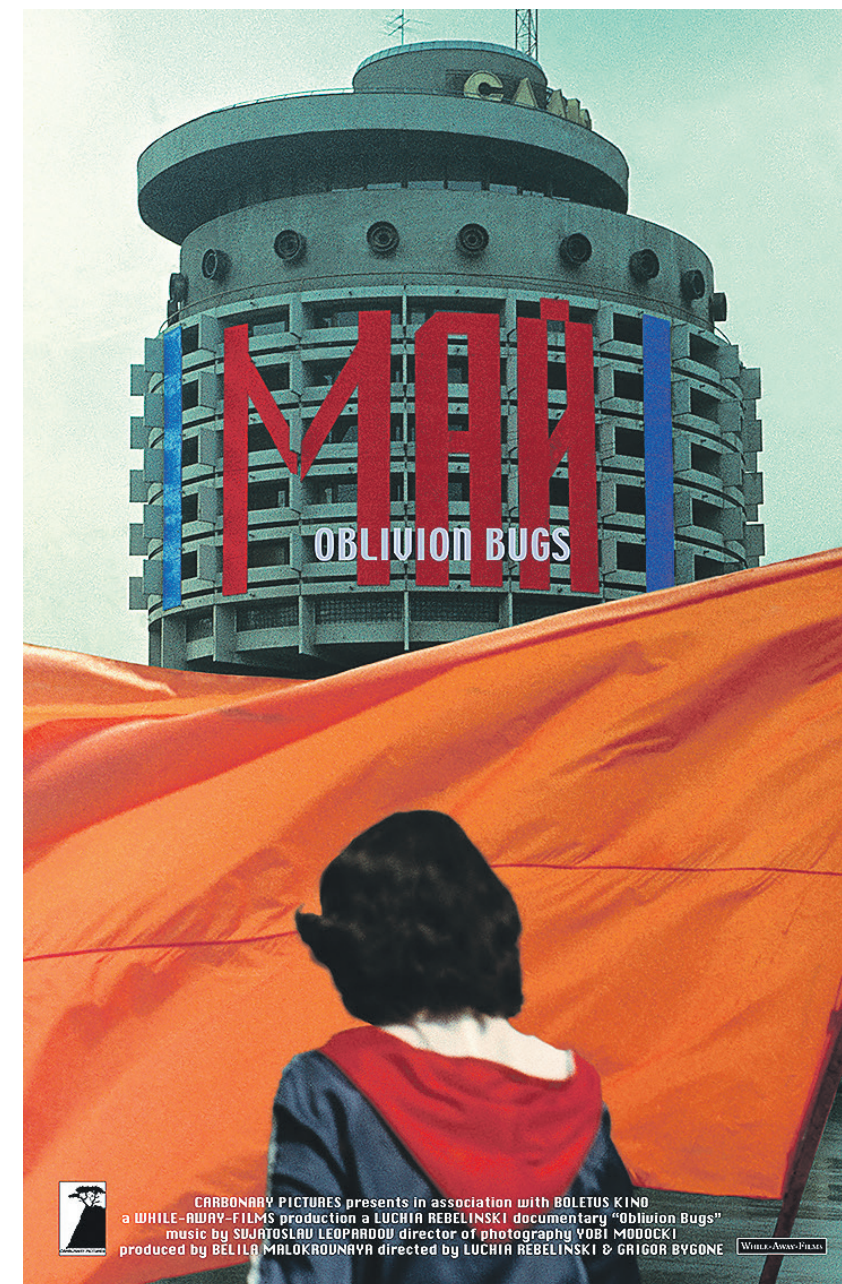
KIIEV APRILL 1986

Digitaalselt töödeldud
analoogfotod, ink-jet trükk,
valguskastid
43 × 30 cm
1986 / 2019

MOVIE POSTERS (FILMIPLAKATID)

Digitaalselt töödeldud
analoogfotod, ink-jet trükk
104,5 × 68 cm
2001

Eesti Kunstimuuseumi kogu

Tösielufilmi “Oblivion Bugs” plakat on sarja “Movie Posters” (2001) osa, mis kujutab eri žanridest väljamõeldud kinoteoste reklaamplakateid. Sari mängib filmimaailma, massimeedia ja turunduse klišeedega, vihjates teadatud narratiividele normatiivset seksuaalidentiteeti taastootvatest romantilistest komöödiatest kollektiivsete traumade pealt kapitaliseeritavate märuli- ja õudusfilmideni. Formaalse fotomontaažimeetodi abil loodud visuaalid kombineerituna iroonilise alatooniga pealkirjade ja nende olematute loojate nimedega toonitavad filmitööstuse tava konstrueerida lugusid meie ühistest ihadest ja hirmudest.

Kõrvutades plakatit kahe originaalse retušeerimata fotoga, osutab kunstnik tähelepanu nii dokumentaalfotograafias kui ka kinokunstis levivale fiktsiooni kujundamise ja raamimise protsessile. Teineteist peegeldades tõstatavad nad mitu küsimust: mida nägi kunstnik ise oma jäädvustatud vaatepiltides Nõukogude Liidu lõpuaastatel Ukrainas Tšernobõli tuumakatastroofi taustal,

ning kuidas mõjuvad need ajalooliste tõendusmaterjalidena tänapäeval? Missuguse mulje oleks filmiplakat jätnud toonase aja ja tänapäeva vahel oma erapooliku suhtumise ja viidetega unustamisele ning teadmatusele, ootamatutele vigadele ja kahjudele?

Näituse sissepääsu juurde paigutatuna ilmestavad plakat ja fotod Siibi kunstnikutöös tuntavat dokumentaalrealismi ja performatiivse lavastamise pinget. Nad seavad kahtluse alla läbipaistvuse idee, paljastades samal ajal kujutistele ja märkidele omistatud tähenduste pideva muutlikkuse.

Vaade näituselt Biotopia Tallinna Kunstihoones 1995. Foto: Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus

ALIENUS

Harjasmatt, lõige
430 x 810 cm
1995 / 2019

Lõikaja:
Mark Antonius Puhkan

Täname:
Indrek Köster ja ARSi maja

“Alienus” oli esimest korda eksponeeritud Tallinna Kunstihoones Sorosi Kaasaegse Kunsti Eesti Keskuse kolmandal aastanäitusel “Biotopia”. Toona, üheksakümnendate keskpaigas, oli see teos inspireeritud läbimurdest geenitehnoloogias kromosoomide uurimisel. Töö uusversioon – mänglevalt lihtsustatud märgisüsteem, mille külastaja näituse põhialale jõudmiseks ületama peab – kutsub üles peatuma ja märkama keeli, mis on meie elu keerukuste mõtestamise põhialused.

Geneetika, mille mõned küsitavamad alged on “rassibioloogias”, on juba ammu lubanud anda inimkonnale ohjad loodusliku valiku suunamiseks. Kakskümmend aastat tagasi oli võtmesõna “kloonimine”, praegu aga peetakse kõige tulisemaid vaidlusi geenmuundatud toidu kasvatamise keskkonnamõju ja pärilikkustestide usaldusväärsuse üle. Viimasel ajal on esile kerkinud ka prognoosid meeste sugu määravate Y-kromosoomide arvu vähenemise kohta ja seetõttu mure meeste viljakuse vähenemise

pärast läänemaailmas. See omakorda võib pakkuda ainest aina levivale narratiivile meessoo üldisest allakäigust ja maskuliinsuse kriisist, mis aga õhutab tagurlikke ning patriarhaalseid vastureaktsioone kogu maailmas. Kellele utoopia, kellele düstopia.

Teaduse arenedes satuvad varasemad järeldused löögi alla, paljastades nende ebatäielikkuse või isegi ebatõesuse. “Alienuse” kriitika sihtmärk on populaarteadus ja selle lihtsustused, mida saab kasutada rõhuvate struktuuride kinnistamise vahenditena, nagu seda on ka bioloogilise sooga seotud dualistlik fundamentalism. Sama ajal pakub geneetika aga üha enam tõendeid sugude keeruka mitmekesisuse kohta. Käsitsi valmistatud märgid loovad siinkohal materiaalse aluse, et liikuda uue paradigma poole sugude ümbermõtestamiseks, eemale binaarsusest, mis saadab painajana ka kõiki selle näituse kujundeid ja narratiive.

NEMAD

Tsinkplekk, MDF, värv
186 x 110 x 1,6 cm
1996 / 2019

Vaade näituselt 1996

Skulptuuri “Nemad” mõõtmed, kujutel-davate standardite järgi kujundatuna, saavad omaette elu. Lihtsatest metallrõngastest joonistuvad ruumis välja isiklike piiride ja asukohtadega immateriaalsed kehad, mis näivad kui portreed või koguni olendid iseenesest. Veidrana ja isegi veidi võõrastavana mõjuvad rõngad objektistavad oma mõõdetes peituvat kehalist kohalolu. Kuju sisse võiks vabalt asetada inimkeha, kuid üksnes pragmaatiliselt, nagu tulekustuti või mõne muu tööriista, mis vagusi ootab kasutamist. Figuurid tunduvad olevat justkui lõksus või, kui teisest küljest vaadata, moodustavad pigem hoopis ise lõksud, meenutades vaimse ja kehalise kontrolli ning kinnipidamise vahendeid.

Eeldatavasti mehest ja naisest koosnevat paari kujutades kätkeb skulptuur ka ühiskondlike normide projitseeritud ideaale või piire. Ühelt poolt kehastab see ihaldatud standardite paradoksi obsessiivse individualismi ajastul ja teiselt poolt annab ise hinnanguid, kes vastab, kes kehtestab ja kes pääseb mööda nendest samadest mõõtmetest. Kindlate

sootunnuste puudumine jätab aga avatuks ka alternatiivsete konnotatsioonide loomise ja teisiti tõlgendamise võimaluse.

Kaader filmist

LINNASÜMFOONIA E-MOLL

Film
44 min
2018

Režii, kaamera:
Liina Siib

Montaaž:
Henri Nõmm

Helirežii:
Hans-Gunter Lock

Hääled:
Kristina, Ülle, Liina, Marika, Ilme,
Katri, Monika, Aide, Britta, Helgi, Eveli,
Aleksandra, Valli, Mariliis, Marta, Sveta,
Grete, Elo, Kaili, Reliina, Maria Lisbeth,
Elise

Täname:
HIAP, Sinne galerii, Markus Åström, Taru
Elfving, Maria Arusoo, Kadi Kesküla,
Kaarin Kivirähh, Jaana Kokko, Kaire
Rannik, Kadi Kurema, Signe Liske, Ruth
Russak, Svetlana Irval ja SB Lux, Ülle
Tahlfeldt-Muhonen ja Café Alejandra,
Monika Põldkivi ja Sivex OY, Aleksandra
Nevski, Marta Jorits ja Dancest tantsu- ja
treeningstuudio ning kõik teised, kes on
projekti ühel või teisel moel panustanud.

Produtseerija:
EV100 kunstiprogramm “Rändajad
ja kohanejad”, Kaasaegse Kunsti Eesti
Keskus

“Linnasümfoonia e-moll II” installatsioon Sinne galeris, Helsingi 2018

LINNASÜMFOONIA E-MOLL III

Installatsioon 2019

Harjutuspead: Svetlana Irval, Hellika Nõmmsalu, Anneli Tunger, Victoria Korpi Mosquera

Palju tänu: Markus Åström, Peik Neovius, Pro Artibus / Sinne galerii, HIAP,
Svetlana Irval ja SB Lux, Klaasissepa OÜ, Laas Mahl, Jana Huul, Monika Põldkivi,
Kaire Rannik, Jaana Kokko.

Kaader filmist

TULE JA MINE

Film
26 min
2019

Režii, kaamera:
Liina Siib

Montaaž:
Liina Siib, Henri Nõmm

Helirežii:
Hans-Gunter Lock

Täname:
Helgi Kuusik, Kaja Tullus, Kristina Lepistik,
Jana Huul, Merit Süving, Artur Ruusmaa,
Aleksandra Nevski, Parksepa keskkool,
Leivo Laats, Kuperjanovi jalaväepataljon,
Võru politseijaoskond, Tamula Hotell,
Võru loomade varjupaik, Stedingu kohvik

Liina Siib on kolme aasta jooksul uurinud
naiste töörännet Eestist Soome. Näitus
toob kokku mõlemal pool lahte tehtud
uurimistööd, milles luubi alla võetud
rahvaste liikumine on viimase kolme
aastakümne jooksul jõudnud mõjutada
juba tervete põlvkondade saatust.

Eesti Soome konsuli andmeil töötas
2016. a oktoobri seisuga Soomes üle
33 000 Eesti naise. Siib kohtus Helsingis
ja selle ümbruses kolmekümnega neist,
kõik eri vanusest ja erinevate elukutsete
esindajad. Mõned on asutanud eduka
ettevõtte, mõne teise saavutused aga
on olnud tagasihoidlikumad. Mõned on
Soomes õnnelikult kanda kinnitanud,
teised peatuvad üksnes majandusliku
vajaduse tõttu. Intervjuudest ilmnevad
rikkalikult mitmekesised ja individuaalsed
vaated uue kodumaa ja selle ühiskonna
kohta, loendamatud igapäevaelus kogetud
kultuurierinevused, teiste eestlastega
loodud kogukonnad ning tulevikulootused,
mis neid inimesi tagant tõukavad.

Loo teise külje lähtepunkt aga on Võru:
üks paljudest Eesti väikelinnadest, kust

inimesed parema töö ja võimaluste
otsingul välja rändavad. Siib on
dokumenteerinud elukeskkonda, mis näib
esmapilgul kui rahulik, idüllilise looduse
ja mugava taristuga paigake. Muuhulgas
külastab kunstnik Eesti sõjasangari järgi
nime saanud kaitseväebaasi, ekstsentrilist
inglimuuseumi ja ühte roosiaeda
Haanjamaal. Aed tundub olevat justkui
isiklik paradiis naisele, kes seda selle
hooldamiseks Helsingist pidevalt külastas,
kuni pensioniiga ta lõpuks kodukanti
tagasi tõi. Kuid mis veel võiks olla see jõud,
mis noori ikka paremaid jahimaid otsima
sunnib?

Foto Võru Kriminaalpolitsei albumist, 1922. EFA.312.A.230. Rahvusarhiivi filmiarhiiv

NÕIAMOORID

Installatsioon
210 × 240 × 138 cm
Foto 53 × 38 cm
2019

Täname:
Eesti Filmiarhiiv, Pearu Tramborg,
Aap Tepper, Anna Michelson,
Viktor Gurov

Fotoinstallatsiooni “Nõiamoorid” inspiratsiooniallikas on mustvalge foto kolme naisega, mille Siib leidis Võru kriminaalpolitsei 1922. aasta tagaotsitud kurjategijate ülesvõtetega pildialbumist (praegune asukoht Rahvusarhiivi filmiarhiiv). Enamikul kaarditel on kahtlustatavad kujutatud eraldi, seega torkab kõigest kolmest naisest tehtud grupifoto silma kui anomaalia. Teises säilinud Võru politseialbumis registreeritud kurjategijate albumis aga on talletatud ka nende näod tavapäraste politseifotodena.

Loo kangelased mõisteti süüdi kelmuses: end nõiana esitlenud naine oli kahe kaasosalisega petnud lihtsameelseid külainimesi turu- ja laadaplatsidel. Juhtumit kajastanud ajalehtedes kirjeldati kelmuse ohvriks langenuid kui ebausklikku maarahvast, kuid üksikasjalikult toodi esile üksnes naised, kes nõialt armuasjades abi otsisid. Meedia näis nõiajahti justkui nautivat ega jätnud kasutamata võimalust kohtualuseid nõiamoorideks tembeldada, kuigi neid süüdistati kelmuses. Nagu ka politseifotol on nad ajaleheveergudel

rõivastatud kui eksootilised ennustajad ja lendava luuaga nõiamoorid. “Nõia” silt kinnistub veelgi.

Keskaja nõiajahid olid laiema ajaloolise protsessi osa, mille käigus naiste sotsiaalset rolli ja nende õlule langevate majapidamistööde väärtust järk-järgult pisendati ning kontrollile allutati. See juhtus feodalistliku ühiskonnakorralduse tasapisi asendumisel turumajandusega. Sajanditaguses uudisloos paistab eriti huvitavana silma raha kui maagilise instrumendi roll süüdimõistetute tegevuses: et raha õnnetalismaniks muuta, pidi abiotsija enne nõidumist raha külje all hoidma, et tema keha oleks sellega vahetus kontaktis. Milline võluvägi omistatakse rahale aga tänapäeva esoteerikas?

SEANSS

Digitaalselt töödeldud
analoogfotod,
lambda-trükk
47 × 30 cm
1998 / 2002

Siibi varasem fotoinstallatsioon “Seanss”, mida saab näitusel vaadelda kõrvuti uute, müütilisi ja esoteerilisi naisfiguure käsitlevate töödega, on näide kollektiivse alateadvuse rakendamisest kunstis performatiivse maskeraadi ja lavakunsti keele kaudu. Nüüdisaja sotsiaalselt tegelikkusest kaugena näivad ajaloolised või fantastilised stseenid võivad toimida võtmena, mis avab varjatud või allasurutud tundmusi ja kogemusi.

Teos on saanud inspiratsiooni vanadest Eesti päritolu ennustuskaartidest, mis kunstniku ema leidis lapsepõlves 1944. aastal: siis, kui nende perekonnal nurjus punaväelaste eest läände põgenemise katse. “Santapuuri Mary”, nagu komplekti toona tunti, on 1920. aastate reklaami kohaselt “universaalne teadus”, mis kehtib samal ajal igaühe kohta ja igal pool. Kutsus raha asemel saatusega mängima, kas pole?

Ka “Seanss” on omamoodi kaardipakk, mis aga kujutab noori naisi olmelises olustikus, buduaarides või magamistubades. Nende poosid flirdivad

sensuaalsuse ja intiimsuse piirimail, end varjates ning siis jälle näidates, samal ajal kui peeglid ja aknad sümboliseerivad isiklike ja avalike või subjektiivsete ja jagatud maailmade piire. Pildid mängivad naiselikkuse ja selle klišeedega, esitades neid ühtaegu hálbinud ja banaalsetena, sarnaselt fantaasiate ja ihadega, mida vaatleja kaartidele projitseerib. Kaartidel kujutatud keskkond aga on ka naiste sotsiaalsuse tegevuspaik ja ruum: stereotüüpilised, ent samal ajal veidi häirivad, just nagu nõiad ja õelad vaimud.

Kaader videoost

Kaader filmist

TAEVAKERAD

HD video
3 min 15 s
2016

- Režii, montaaž:
Liina Siib
- Produktsoon:
Liina Siib ja
Civitella Ranieri Foundation
- Näitlejad:
Anna Weidenholzer ja Ross Gay
- Heli:
Liina Siib
- Helimontaaž:
Liina Siib ja Hans-Gunter Lock

Videoteos “Taevakerad” kujutab kaht isikut mängimas taevafääri mudeliga, maailma ühe vanima astronoomilise instrumendiga. Samal ajal nii Vana-Kreekas kui ka Vana-Hiinas leiutatud seade sümboliseerib tähistaeva objekte Päikese orbiidil, kehtestades ka ajalisi mõõtmeid.

Euroopa teaduses asendus Maa-keskne geotsentriline maailmasüsteem Koperniku heliotsentrilise mudeliga 16. sajandil. Selle kohaselt nähakse Maad suurema kosmilise süsteemi osana, kus kõik osad on üksteisega põimitud pidevas liikumises. Videos kehastavad ratsionaalse kõrvaltvaatleja pilku kaks lihast ja luust subjekti. Köhkleva ja uudishimulikuna tunduvad kätepaarid otsivad pigem ühist rütmi kui kohta ilmaruumi käimapaneva jõuna.

Lihtne, füüsiliselt manipuleeritavate orbiitidega seade vastandub teravalt tänapäevastele satelliit tehnoloogial põhinevatele navigatsioonisüsteemidele. Kuigi algelise mudeli asemele on kerkinud fragmenteerunud ning ülemäära mahukas

infotulv, on endiselt tegemist katsega püüda illusiooni kõikenägevast kontrollist. “Taevakerad” resoneerub igatsusega püsivate ja kõikehõlmavate tõdede järele aina keerukamas ning kiiremini muutuv as maailmas. Käed hoiavad küll taevaruumi juhthoobi, kuid õrnalt, hoolikalt ja vastutustundega, püüdes ehk ühise pingutusega taastada kaotsiläinud tasakaalu.

HAESKA

Film
8 min 30 s
2019

- Osades:
Veljo Hämäläinen, Katharina Kuusemets, Elo Elmers, Ott Bergström, Piret Nõmmik
- Režii: Liina Siib, Henri Nõmm
- Kaamera: Henri Nõmm, Ott Bergström
Kostüüm: Maiu Rõõmus
Montaaž: Henri Nõmm
Muusika:
Thuridur Jónsdóttir “Farvegur”, 2018
Helirežii: Hans-Gunter Lock
Värvimääramine: Tiina Haak
- Täname:
Ülo Valk, Tiina ja Ants Ale, Tuulingu puhkemaja, Leili ja Indrek Jõgisoo, Kogre Kõrts, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

Uus film “Haeska” põhineb vanal rahvapärilisel, milles samanimelise mõisa aidamees on ühel vihmasel sügisõhtul külakõrtsist koju jalutamas. Mõisamaade serval satuvad tema tee teele kaks valgesse riietatud noort neidu, kes hakkavad koos mehega härrastemaja poole tõttama, kuid ei paista justkui kunagi sihtpunkti jõudvat. Hommiku koites naisolendid aga haihtuvad ja mees avastab end järsku Saardu rannikult, jalad sügavale mutta kaevunud.

Eesti folklooris on deemonlikke naisolevusi tihti kujutatud paaris ja kandmas valgeid rõivaid kui meessoost tondid ilmuvad pigem mustas ning tegutsevad üksinda. Esialgu puhta ja süütuna näiv nooruslik võlu on tegelikult ohuallikas, vihjates samal ajal ka klassi- ja kultuurierinevuste ahvatlevale palgele. Aristokraatliku elegantsiga blonde sakstest kaunitare näidatakse kui saatatlikke võrgutajaid, kes ähvardavad vaest pahaaimamatut maameest hukatusse viia.

Selliseid lugusid esitatakse enamasti üksnes veetluse ohvriks langenud meeste vaatepunktist. Vastuseta aga jääb küsimus, kes on need noored neid väljaspool mehe fantaasiasid, projitseeritud hirve ja unelmaid. Siinkohal on perspektiiv ümber pööratud. “Haeska” osutab säärase teisestamise jätkuval vägivaldsusele, mida kannavad ajast aega edasi teisedki müüdid naiste seksuaalsuse demoniseerimise ja kontrollile allutamise kaudu. Lummuse õnge läinud meest ei süüdistata milleski – kui ehk ainult liigeses alkoholitarbimises. Naiste arvuline ülekaal võib olla pigem teatud iseseisvuse sümbol kui loomumase nõrkuse märk.

Naine võtab vähe ruumi, 2018

NAINE VÕTAB VÄHE RUUMI

Analoog- ja digitaalfoto,
ink-jet trükk
à 30 x 45 cm
Alates 2007

Siiani kestva fotosarja algne ajend oli sugude palgalõhe diskussioon: see, et samal tööpostil Eesti naiste ja meeste palkade vahe on Euroopa Liidus üks suuremaid. Toona töid kaks teadurit esile ühiskonnas varjatud arusaama, et “naised võtavad vähem ruumi”. Ebavõrdset kohtlemist ei õigustatud pelgalt soolise keha või vaimu bioloogiliselt kindlaksmääratud nõrkusega, nagu tihtipeale tavaks, vaid ka ruumilisuse kaudu. Naised ei võta palju ruumi, seega ei vaja nad ka sama suurt sissetulekut.

Niisuguse absurdse loogika tähelepanu kese on keskkond, mitte naised ise. Sellest lähtudes otsustas Siib fotografeerida töötavaid naisi paljudel tööpostidel. Praegu koosneb sari umbes kuuekümnest pildist, millel dokumenteeritud ametite hulgas on nii koristamine ja tootmine kui ka müügitöö ja administratiivne kontoritöö. Indiviidide portreeterimise asemel rõhutab kunstnik aga ruumi nende ümber. Ruumid pajatavad nii mõndagi neis viibinud inimestest, kuid vähemalt samal määral tabavad need ka ühiskonda, muutusi ja muutumatut.

Tasub tähele panna, et fotod ei aseta neil kujutatud isikuid kodusesse keskkonda, millega debatt neid kaudselt identifitseerida püüdis, vaid nad viibivad hoopis tööl, laias maailmas. Sellele vaatamata aga ei tunnustata neid meeskolleegidega alati samaväärselt. Mõnes pildistatud ruumis ei olegi ühtki inimest, on vaid mahajäetud rõivad või objektid. Need jäljed aga ei ütle kuigi palju töötajate endi kohta.

AUGUSTA EHK PARADIISI POLIITIKA

Installatsioon
2019

Film
28 min 20 s
2019

Osades:
Henessi Schmidt – Augusta Caroline von Braunschweig-Wolfenbüttel
Tanel Saar – Reinhold Wilhelm von Pohlmann

Jan Christoffer Rutström, Freda Purik, Ilme Jammer, Marge Neggo, Lotta Kõvatomas, Saara Kõvatomas, Maria Izabella Lehtsaar, Loit Lepalaan, Liis-Marleen Verilaskja, Mark Kristian Hiir, Jane-Liis Koppel, Jane Susi, Heily Koppel, Emmalin Jammer, Erika Pillak, Liidia Pillak, Raivo Fedorenko, Merike Hark, Liina Markus, Lea Valdna, Toivo Metsa, Greete Sirgo, Maaris Neggo, Hanna Mariis Gustavson, Carolina Gustavson, Laura Naudi, Sigrít Jürise

Kostüümikunstnik:
Maiu Rõõmus

Kostüümikunstniku assistent:
Freda Purik

Grimeerija:
Kersti Laursoo

Assistent:
Maria Izabella Lehtsaar

Operaatorid:
Henri Nõmm, Ott Bergström

Helirežii:
Tanel Tännä

Montaaž:
Henri Nõmm

Režii:
Liina Siib, Henri Nõmm

Heli:
Viilma Lang, Hans-Gunter Lock

Tõlked:
Elo-Hanna Seljamaa, Juta Ristsoo

Kaadritagune hää:
Viilma Lang, Hans-Gunter Lock

Tõlked:
Elo-Hanna Seljamaa, Juta Ristsoo

Palju tänu: Tiina ja Aivar Reivik, OÜ Argonfeld, Loit Lepalaan, Kullamaa kirik, Kaire Rannik, Ilme Jammer, Kristel Jammer, MTÜ Lemme, Marge Neggo, Rietha Kühle, Pille Kippar, Ants Hein, David Vseiov, Taru Elfving, Anna Weidenholzer, Koluvere seltsimaja, Kullamaa Pärli Pubi, Alam-Saksimaa Riigi-arhiivi Wolfenbütteli filiaal, dr. Silke Wagener-Fimpel, Siiri Laid, Airi Reinhold, Marko Nautras, Elvira Mutt, Avo Trigel, Pirje Kõvatomas, Deevy Pukk, Kustav-Agu Püümann, Tallinna Linnateatri kostüümi-laenutus, VAT Teater, Hans-Gunter Lock, Eesti Kunstiakadeemia ja paljud teised.

Näituse nimiteose aine on iseäralik tõestisündinud lugu printsessist, kes leidis traagilise lõpu Lohde lossis (tänapäeval Koluvere) 1788. aastal. Enne mõistatuslikku surma 23-aastasena oli Augusta Caroline von Braunschweig-Wolfenbüttel olnud õnnetus abielus Württembergi hertsogi Friedrichiga, sünnitanud neli last ja loonud sõprussideme Katariina II-ga tema Peterburi-õukonnas. Kui Augusta isa ei lubanud tal abikaasast lahutada, saatis tsaarinna Augusta olukorra lahennemiseni Lohde lossi elama.

Võib vaid oletada, kas sellest väljasaatmisest sai Augusta jaoks varjupaik või oli tegemist üksiku, takistuseks saanud naise põgenemisega Euroopa ühiskonnast valgustusajastu muutuste keerises. Ainus märk Augusta kahest lossis veedetud aastast on legendid, tema hauakivi ja naise kirjad isale, kes oli tol ajal seotud sõjaga Ameerikas, ning Katariinale, kes oli hõivatud konfliktidega Krimmis ja mujalgi. Kirjad on selge tunnistus privilegeeritud naise vaevalisest saatusest, mille üle

otsustasid lõppude lõpuks ikkagi teised inimesed. Tema lühikese elu ja tolleaegse postivõrgu abil saab selgitada Euroopa õukondade võimupärijate sidemeid.

Siibi töö heidab värske pilgu nende ajalooliste karakterite ja konteksti seostele, peegeldades toimuvat tänapäeva vaatenurkadest. Teos lähtub nii olemasolevast füüsilisest tõendusmaterjalist ja lossist endast (mida tänapäeval üüritakse pulmade tarbeks) kui ka kohalikust kogukonnast ning Augusta vaimust. Nagu ka teistes teostes, väljendub kummitamine siin pigem sotsiaalse fenomenina kui üksikisikute meelehäirete või kollektiivse ebausuna. Meid painavad asjad, mis on maha vaikitud või ajas kaduma läinud nii minevikus kui ka praeguses ühiskonnas. Siibi töö ei aja aga vaime välja, ei kapitaliseeri, kustuta ega võta neid omaks, vaid julgustab meid neile vastu astuma.

PUBLIKUPROGRAMM

PARADIISI POLIITIKA

Vanusegrupp: põhikooli vanem aste ja gümnaasium

Fookus: lugude konstrueerimine, üksikisiku ja ühiskonna seosed

Kunstisõnavara: narratiiv, konstrueerimine, modernism, postmodernism, feministlik positsioon

Ei ole poliitikat ilma lubadusteta. Lootus, et homme on parem, paneb meid uskuma taro-kaarte ja poliitikuid, uurima mütolooilisi lugusid ja geenides peituvat informatsiooni, otsima paremat palka ja paika. Mis on aga paradiisi ihaluuse hind? Kes võtab vastutuse ja kes loovutab näilise heaolu eest vabaduse? Milliseid lugusid me jutustame avalikult ja millised jäävad pealispinna alla ühiskondlikku alateadvusesse kummitama? Kas me märkame väikeseid narratiive, pea nähtamatute varjunaiste lugusid, millele toetub ühiskond? Näitus muudab need lood nähtavaks ning viib meid Helsingisse ja Võrru, tänapäeva ja 18. sajandisse. Mis on aegade lõikes muutunud, mis jäänud samaks? Võtame vastu kunstniku kutse vaadata kriitilise pilguga erinevaid võimu taustmehhanisme. Miks? Sest need mõjutavad märkamatu meie elu. Olles uurinud, kuidas konstrueeritakse unistust helgest homsest, valmistame oma valimisplakati.

KOHTUMINE

Vanusegrupp: 9–12

Fookus: fotokunst, inimesed läbi aegade ja kohtade

Kunstisõnavara: videokunst, fotokunst

Maailmas on täna ligi 7.7 miljardit inimest, kuid sellele vaatamata tunne end teinekord üksikuna. Vaatame taskuekraane ja loome pindmisi suhteid inimestega, kellega me ilmselt kunagi ei kohtu. Kunstihoone näitusel on seekord võimalus kohtuda erinevatest aegadest ja kohtadest pärit inimeste ja nende lugudega. Lugudega, mis esmapilgul võivad jääda varju ja tähelepanu alt välja, kuid tulla meid vaikselt ja salamisi kummitama. Meie retk viib meid Helsingisse ja Võrru, tänapäeva ja 18. sajandisse. Süveneme detailidesse ja uurime, mis on neil inimestel ühist? Millest nad unistavad? Kas meie unistustes on midagi sarnast? Saame teada, kuidas pilti lugeda ja kuidas sinna sõnumeid peita. Põhjalikumalt uurime foto- ja videokunsti abil sõnumi edastamise nippe. Praktilise ülesandena valime näitusel ühe inimese ning joonistame talle vihjajaid salasõnumeid täis toa.

Kõigi haridus- ja publikuprogrammide puhul tuleb tasuda vaid näitusepileti eest (6€/3€), ringkäik või galeriitund on tasuta!
Eelkooliealised sisenevad ka näitusele tasuta.
Registreeri meie veebilehel
www.kunstihoone.ee/haridus või saada e-kiri publik@kunstihoone.ee.

Galeriitunnid toimuvad K–R 12.00–19.00, osalejate miinimumarv on 4.

KUNSTNIKU TÖÖ

Vanusegrupp: 5–9

Fookus: kaasaegse kunstniku mitmekesine töö, uurimine, fotokunst

Kunstisõnavara: fotokunst, videokunst

Kes on kunstnik ja kuidas ta töötab? Tihtipeale kujutame ette kunstnikku bareti ja pintsliga lõuendi ees seismas ning pilti maalimas. Vahel see nii ongi, kuid mitte alati! Kunst on palju suurem kui hea maal, isegi suurem kui elu! Liina Siibi näitusel avastame, et kunstnik võib olla ka ajaloolane, teadlane, fotograaf, detektiiv, kirjanik. Uurime, kuidas kunstnik liigub teost luues erinevate rollide vahel. Süveneme lugudesse, küsime küsimusi, lubame pildidel rääkida, kasutame fantaasiat ja lavastame oma loo. Haridusprogrammis valmib õpilastel grupitööna teostest inspireeritud video, mida kohtumise lõpus üheskoos suurelt ekraanilt nautida saame.

SALLY SABAS

(30.03.2018 kell 14.00)

Eelregistreerimiseta, 4–8-aastastele

Suur, karvane ja sõbralik Sally-koer võtab oma pika saba otsa näituse kõige väiksemad külastajad (ca 4–8-aastased), et teha koos üks mänguline ringkäik ning tutvustada koos lastega nende vanematele näitust. Programm nagu hea perefilm, mis pakub vaatamisrõõmu ja avastamist suurtele ja väikestele kunstisõpradele.

RINGKÄIK

(laupäeviti kell 14 (v.a 30.03.2019) ja kolmapäeviti kell 17:30)
Eelregistreerimiseta, noortele ja täiskasvanutele

Kolmapäevase ja laupäevase ja ringkäigu jooksul avastame teoste tähenduskihtide rikkalikku maailma, osalejatel on soovi korral võimalik ka ise panustada tõlgenduste paljususse. Arutelu käigus loome mitmekesise tähendusvälja ja süveneme põhjalikumalt eri kunstnike autoripositsioonidesse.

#kh_raamat

Tallinna Kunstihoone publikuprogrammide külalisteraamat Instagrammis!

Pildista üles Sind kõnetavast vaatenurgast teos, mis pani Sind millegi üle mõtlema, tekitas küsimusi! Postita see Instagrammi ning algata aktiivne dialoog teose, teiste külastajate või lausa kunstniku endaga! Jaga pildi allkirjas oma mõtteid, küsi kunstnikult ja kuraatorilt küsimusi! Ära unusta oma postitusele lisamast teemaviidet #kh_raamat, et dialoog hoo sisse saaks!

Tallinna Kunstihoone publikuprogrammid toimuvad koostöös Sally Stuudio kunstikooliga. Vaata lähemalt: sallystuudio.ee ja kunstihoone.ee

Liina Siib. PARADIISI POLIITIKA. 16.02.–14.04.2019. Kuraator: Taru Elfving. Tekstid: Taru Elfving, Liina Siib. Näituse kujundus: Kaire Rannik. Graafiline disain: Indrek Sirkel, Ott Kogovere. Installatsioon: Valge Kuup. Tehniline abi: Maiu Rõõmus, Freda Purik, Henri Nõmm, Ott Bergström, Hans-Gunter Lock, Tanel Tännä. Kunstniku assistendid: Maria Izabella Lehtsaar, Mark Antonius Puhkan.

Näituse toimekond: Siim Preiman, Sirli Oot. Tõlked: Refiner OÜ, Laura Rohtla, Darja Nikitina. Publikuprogramm: Annely Köster, Minni Moyle, Sally Stuudio; Darja Nikitina. Täname: Tänan kõiki inimesi, kes on minu projektides osalenud ja kaasa aidanud; EV100 kunstiprogramm, Eesti, Rahvusaarhiivi filmiarhiiv, Vana-Võromaa Kultuurikoda, Galleria Sinne Helsinki, Kaasaegse Kunsti Eesti Keskus, OÜ Argonfeld, MTÜ Lemme, Kuma, Ledzep OÜ

KULTUURIMINISTEERIUM

AkzoNobel

